

Teglstenstage er bare smukke. De pryder alt fra kirker og herregårde til murermestervillaer og parcelhuse, og det er ikke uden grund. Tegl har nemlig en fantastisk holdbarhed, og hvis du har mod på **et gør det selv-projekt af den helt store slags**, viser vi, hvordan du lægger et tag, så det holder de næste 100 år.

Læg selv et KLASSISK TEGLSTENSTAG

Der er noget dragende ved at se en tømrer lægge et splinternyt tegltag. Processen minder om et stort puslespil, hvor stenene til sidst udgør et klassisk og bundsolidt tag. Det er et stort arbejde, som stiller store krav til udførelsen, og derfor hyrer de fleste som regel en tømrer til opgaven. Men har du mod på et omfattende gør det selv-projekt, så skal du ikke holde dig tilbage. Du skal bare vide, nøjagtig hvordan projektet skal gribes an. Vi viser, hvordan hele taget lægges, efter at der er isoleret og skal til at lægges undertag. Herefter giver vi os i kast med alt fra opklodsning af tagfod og fastgørelse af den nederste række tegl til fastgørelse af rygningen og afslutning i gavlene. Vi viser også, hvordan du binder teglene fast, og hvordan du holder på teglet, når det skal lirkes ind i en række mellem andre tegl.

Holder i 100 år

Medmindre du ofte skifter adresse, kommer du formentlig ikke til at lægge så mange flere tage i dit liv, da levetiden på et korrekt lagt tegltag er cirka 100 år. Det kan derfor godt betale sig at undersøge markedet grundigt for teglsten og få nogle vareprøver med hjem, da de findes i et væld af varianter. Vi opfordrer dig desuden til at leje presenninger i en god kvalitet, så du er i stand til at dække hele taget af i tilfælde af regn. □

Gør Det Selv

SVÆRHEDSGRAD

Du bør være en temmelig god håndværker, hvis det skal give mening at give sig i kast med et projekt af denne kaliber. Et tag skal være tæt, og derfor skal udførelsen være i top.

LET

SVÆRT

TIDSFORBRUG

Allierer du dig med en makker, kan et tag på en lille villa lægges på en uges tid.

PRIS

Fra ca. 450 til 1.700 kr. pr. m² afhængigt af tegltype og fabrikat. Priserne er inklusive undertag, lægter, lister og rygningbeslag.

Løft tagfoden

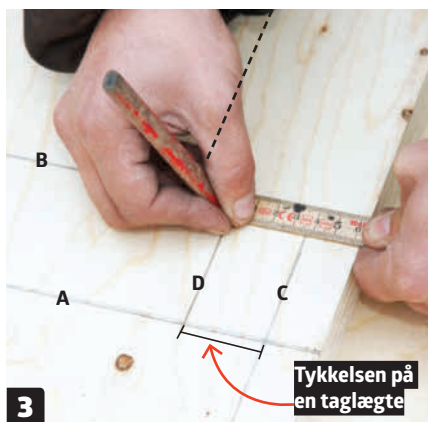
Tagsten er lavet til at hvile oven på hinanden for at komme til at ligge lige. Det giver et problem med den nederste tagsten, der jo mangler noget at hvile på i bunden. Derfor bygger man en tagfod, der leder evt. vand væk fra undertaget og samtidig løfter den nederste tagsten. Tagfoden løftes af en tagfodslægte skåret i den helt rigtige smig. Smigen finder vi frem til ved at afsætte en række mål på en træplade og derefter overføre målene til tagfodslægten. Herefter er det blot at skære den til med en rundsav.

1 Start med at måle afstanden fra underkanten af tagstenen til underkanten af den knop, som teglet skal hvile på. Træk cirka 6 cm fra (det svarer til teglets udhæng over tagfoden).

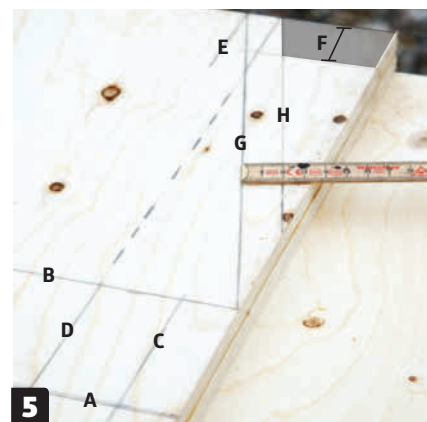
2 Afsæt målet langs kanten på en plade, og slå en streg (A) vinkelret ind på pladen. Herefter slår du en streg (B) parallelt med den første i en afstand, der svarer til bredden på en taglægte.

3 Fortsæt med at afsætte mål. Først tykkelsen på afstandslisterne, som her er 25 mm. Slå en streg (C) 25 mm fra kanten. Slå derefter en streg (D) så langt inde, som din taglægte er tyk.

4 Afsæt tagstenens tykkelse (E) for enden af strengen (D). Tegn også tykkelsen på en taglægte (F) op i hjørnet. Det er den lægte, du om lidt skal skære i smig, du lige har tegnet.

5 Slå nu to parallelle streger (G) og (H) som vist på tegningen. Det grå felt i hjørnet viser den profil, du skal save lægten til i. Overfør vinklen til din rundsav, og sav taglægten til på langs.

6 Bemærk smiget på tagfodslægten, som nu kan holde den nederste række tagsten oppe. Skru den tilpassede lægte på tagspærrene. Lægten skrues på så langt ude på spærrene som muligt. Nu kan tagfodspladerne komme på.

7 Hak i tagfodspladerne klares nemt med en stiksav. Skru tagfodspladerne fast. Brug 25-mm-krydsfiner i 30 cm brede baner, og sav hak, så pladerne ikke rager op over spærrene og danner samlingssted for kondensvand.

Afslut tagfoden

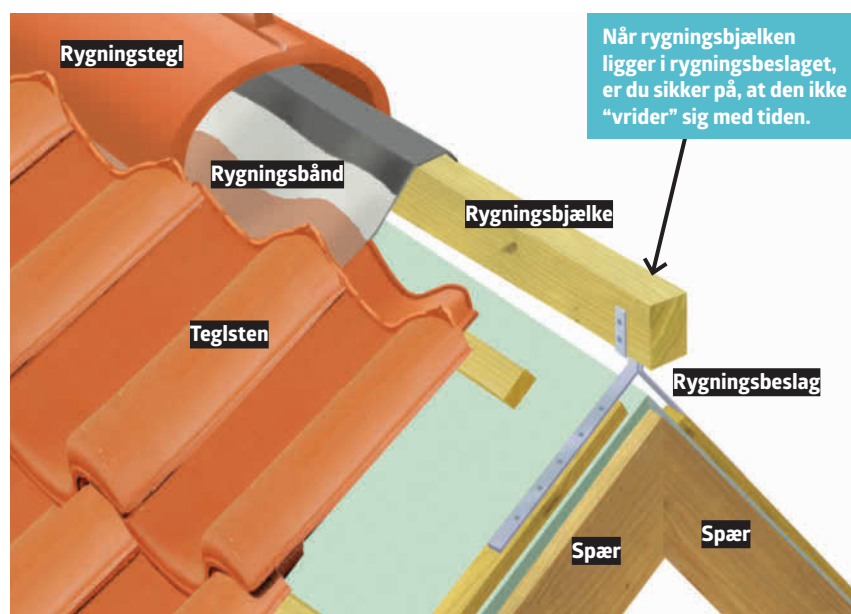
Når fodpladen er skruet fast, skal du sikre dig, at evt. vand, der lander på undertaget, faktisk kommer væk fra tagkonstruktionen og ikke ryger ned et sted mellem undertag og tagfod. Det klarer du med en kombination af en vinkelformet aluminiumsskinne – et såkaldt fodblik – og Haloten, der er en fiberdug, som er tætnet med tjære. Sammen leder de vand fra undertaget ned i tagrenden. Fremgangsmåden kan du se her.

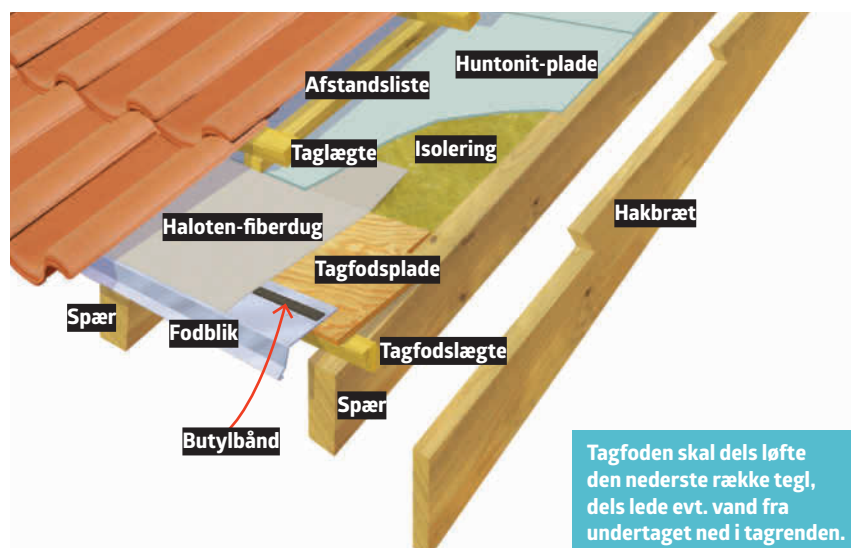
1 Søm fodblik på tagfodspladen med alusøm. Blikket skal trækkes så langt frem, at der er plads til at sætte et sternbræt og konsoljern til tagrende op senere. Her er det 45 mm fra kanten af tagfoden.

2 Rul butylbånd ud, og gør det fast. Det klæbrige butylbånd sørger for, at den såkaldte Haloten-fiberdug, som monteres efterfølgende, slutter helt tæt.

3 Fastgør Haloten-fiberdugen med hæfteklammer. Her er et "kødben" uovertruffet, men du kan også bruge en hæftepistol. Og husk: Klammerne skal ned i spærene, ikke i tagfoden.

4 Fjern folien fra butylbåndet, så klæbemassen kommer fri. Tryk banen godt ned i massen, så holder det tæt i mange år. Butyl mister nemlig ikke klæbeeften med årene.

På med undertag og lægter

Nu skal selve Huntonit-taget på. Huntonit er lavet af presset og imprægneret træfiber, der kan aflede udefrakommende vand og opsuge evt. indefrakommende fugt. Pladerne lapper ind over hinanden, så uønsket vand ledes ned til tagfoden og via fodblikket ned i tagrenden. Denne type undertag har desuden en stabiliserende virkning på taget, fordi pladerne sømmes ligesom faste tagplader.

Læg den første Huntonit-plade op, så den flugter med enden af taget, og stød den ned til tagfoden. Ret til, så pladen ligger lige, og fiksér den med et par søm.

Læg næste plade på med 10-15 cm overlap, og giv den et par søm, så den ikke skrider for dig. Sømmene skal slås i de underliggende spær.

Søm afstandslisters på Huntonit-pladerne og ned i spærerne, så der ikke er nogen risiko for, at pladerne rykker sig.

Slå et par midlertidige taglægte på. Du behøver ikke være særlig nøjagtig, da det kun er trædelægter, som skal gøre det let at komme op og montere næste række Huntonit-plader.

Læg næste række plader, og gør dem fast til den underliggende række med Huntonit-beslagene. De giver et overlæg på ca. 10 cm og forhindrer pladerne i at klapse i vinden og evt. fygesne i at trænge ind.

Mærk op til taglægterne, og søm dem fast. Den anvendte tagsten kræver en lægteafstand på 332 mm (med en maksimal afvigelse på 10 mm). Lægteafstanden får du oplyst af teglstensleverandøren.

Afsætning af lægter

Når du køber tegl, får du samtidig en anvisning på, med hvilken afstand dine taglægte skal monteres. Teglene er udført, så de kan skubbes lidt sammen eller trækkes lidt fra hinanden, så du kan få dem til at gå op. Forhåbentlig uden at skulle til at skære i teglene. Første taglægte skal placeres, så nederste tegl når 5-6 cm ud over fodblikket, så vandet kan rende fra teglet ned i tagrenden.

Ved at bruge kridtsnor, når du skal markere lægternes placering, kan du nøjes med at måle ude i siderne og derefter give snoren et svirp.

Kridtsnoren markerer lægternes placering på alle afstandslisterne på én gang.

Læg teglene

Taglægning har en stor fordel – man kan virkelig se, der sker noget. Og det sjoveste kommer, når teglene bliver lagt på. Det er hårdt arbejde at få bakset teglene op på taget, så her er det rart at være mange hænder. Sideteglene skal forbores og skrues fast, og det er ikke let at bore i dem. Du skal bruge en slagboremaskine med et diamantbor til klinker. Borene bliver dog hurtigt slidt, så køb nogle stykker. Og så er det naturligvis nemmest at bore, når du står på jorden og kan lægge teglene på et par bukke eller lignende.

1 Start med rygningsbjælken. Skru en lægte fast på langs af rygningen med særlige rygningsbeslag, der fastgøres på afstandslisterne på begge sider af taget. Herefter kan den øverste taglægte monteres i beslaget.

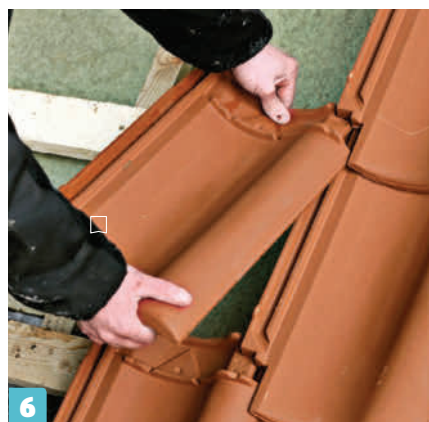
2 Undgå småfugle, blade og fygesne ved at montere et fuglegitter. Det skal sidde så langt oppe, at teglet ikke hviler på det, men på fodblikket. Her er det 5-6 cm.

4 Hvert andet tegl skal bindes fast inde på selve tagfladen, mens tegl i nederste og øverste række samt tegl rundt om vinduer og inddækninger allesammen skal bindes.

5 Fortsæt med at lægge tegl. Når den yderste række i hver side er lagt, lægges de to nederste og de tre øverste rækker. Vi venter med resten, da vi skal kunne stå på taglægterne, når vi lægger rygningsteglene.

6 Teglene vippe ind på plads. Hold teglet som vist, så får du let lirket det ind i falsen på de tegl, som er lagt.

Prisen varierer meget

Helt overordnet findes der to slags tagsten: vingetegl, som så dagens lys helt tilbage i 1500-tallet, og de noget nyere falstagsten, som "kun" har lidt over 100 år på bagen. Begge typer skal oplægges på undertag, men i dag bruger langt de fleste falstagsten, da deres udformning og false sikrer, at tagstenene slutter helt tæt. Prisen for en klassisk vingetegl starter ved cirka 13 kroner stykket, mens en glaseret falstagsten koster op mod 30 kroner. Ud over tagstentypen skal du også beslutte dig for, hvilken overflade du ønsker. Her kan du vælge mellem følgende:

Engoberede tagsten er tagsten belagt med en særlig blanding, som består af finkornet ler, mineralske farver og vand. Det giver en smudsafvisende, diffusionsåben og silkemat overflade, der bevarer farven. Ædel-engoberede tagsten adskiller sig fra engoberede tagsten ved, at der i den særlige belægning også er tilsat pulveriseret kvarts, som smelter til glas under brændingen. Resultatet er en smudsafvisende, halvblank overflade, som er delvis diffusionsåben.

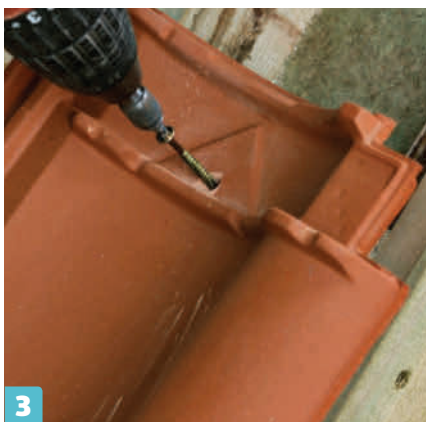
Engoberet falstagsten fra Viking. Set til 28 kr. pr. stk.

Ubehandlet vingetegl fra Dantegl. Set til 13 kr. pr. stk.

Ubehandlede tagsten er ofte det, der forbindes med "klassiske" tagsten. De har samme farve hele vejen igennem og bliver mørkere med tiden.

3

De yderste rækker tegl lægges først. De lodrette rækker tegl langs vindskederne skrues fast, så du er helt sikker på, at de bliver siddende. Her er jo ingen "naboer", der kan holde fast.

7

Når der ligger tegl ovenfor, er du nødt til at løfte dem lidt, så du kan skubbe det næste tegl på plads. Det kræver lidt øvelse, men når først du har lært teknikken, går det stærkt med at få dem lagt.

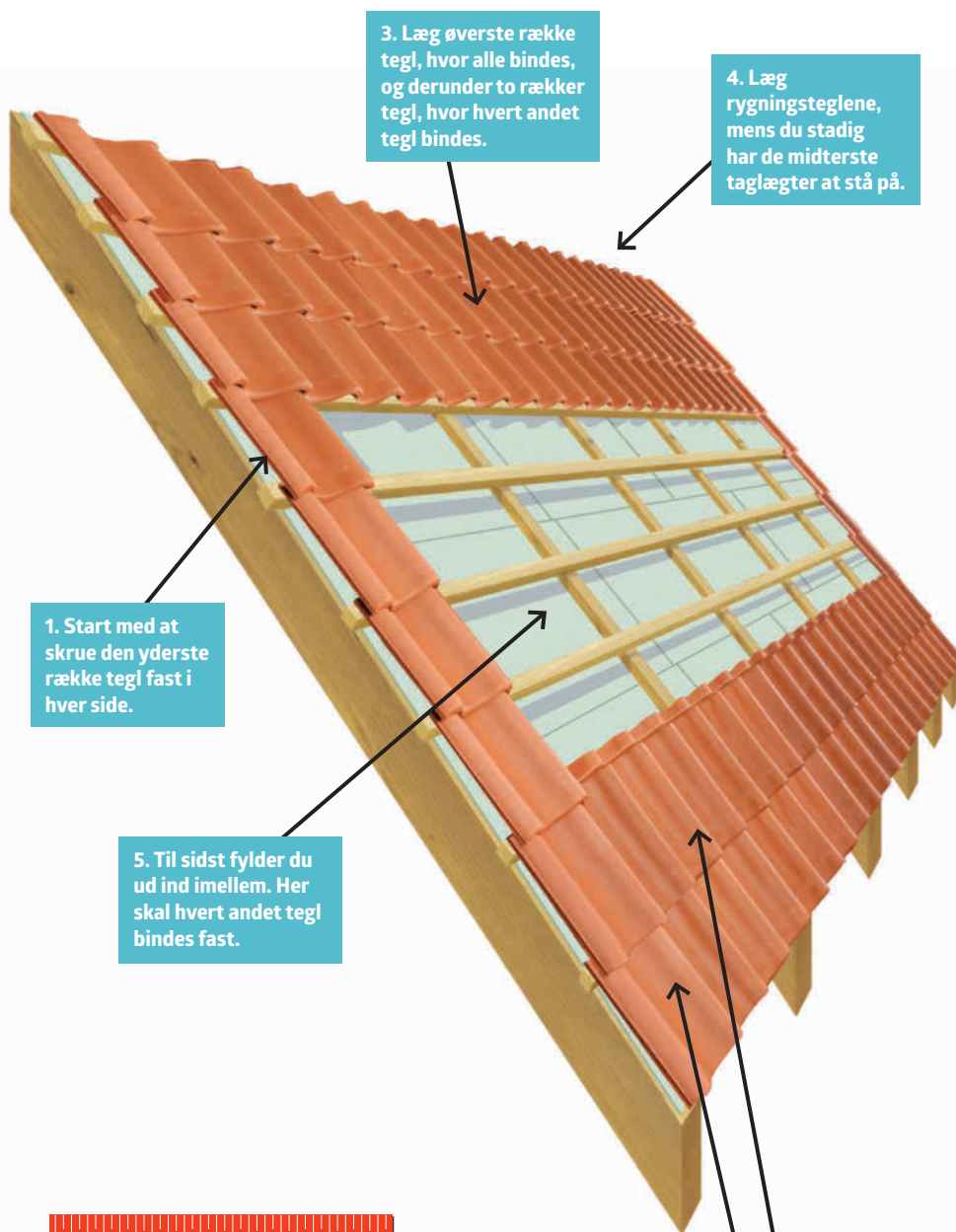

Glaseret falstagsten fra Monier.
Set til 30 kr. pr. stk.

Glaserede tagsten er helt diffusionstætte og særdeles smudsafvisende takket være et tykt lag glasur. De fås både i højglans samt i matglaserede udgaver.

Læg teglene i den rigtige rækkefølge

De yderste tegl på tagfladen skal på først. Dels skal de sidde ekstra godt fast, dels er det dem, du skal rette de øvrige tegl ind efter, når de skal lægges.

3. Læg øverste række tegl, hvor alle bindes, og derunder to rækker tegl, hvor hvert andet tegl bindes.

4. Læg rygningsteglene, mens du stadig har de midterste taglægger at stå på.

1. Start med at skrue den yderste række tegl fast i hver side.

5. Til sidst fylder du ud ind imellem. Her skal hvert andet tegl bindes fast.

2. Læg nederste række tegl, der alle bindes, og dernæst endnu en række, hvor kun hvert andet tegl bindes.

MATERIALER

- Taglægger
- Afstandslist
- Teglsten
- Rygningstegl
- Sidetegl
- Huntonit-plader
- Butylbånd
- Rygningsbånd
- Rygningsbeslag
- Fodblik
- Tagfodsplader

Montér hakbrættet

Når selve tagfladerne er lagt, mangler afslutningen ude i siderne. Du kan vælge den lette, nemlig at lægge såkaldte vindskedetegl, som er tegl, der går helt ud over kanten af taget og leder vandet væk fra vindsmeden indenunder.

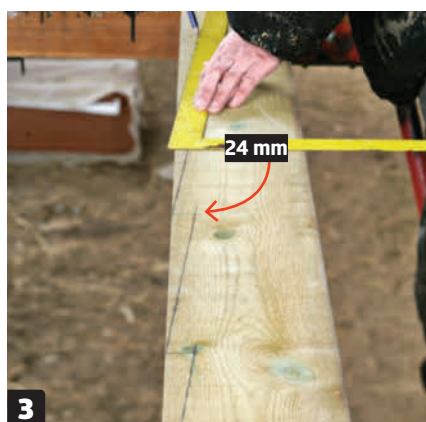
Synes du, den løsning ser lidt klodset ud, kan du lave et såkaldt hakbræt og lade vindsmeden gå helt op til teglene. Det giver næsten sig selv, at det er et bræt med hak i, og når de er udført korrekt, slutter tegl og vindskede tæt sammen på smukkeste vis.

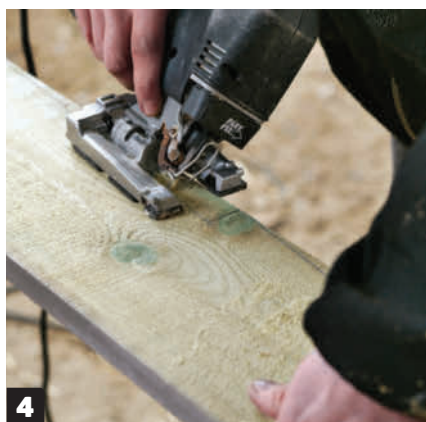
1 Start med at tegne op. Skru vindskedebrættet op, så det går helt op til teglene som vist, og sæt mærker, hvor hvert enkelt tegl slutter.

2 Mål, hvor dybe hakkene skal være. Her er det 24 mm, men tjek lige de andre tegl også, så du er sikker på, at dine hak bliver nøjagtige.

3 Tegn hakkene op. Tag vindsmeden ned på jorden, og streg hakkene nøjagtigt op. Hvert hak er 24 mm og går på skrå fra afmærkning til afmærkning.

4 Skær hakkene ud. Indstil stiksaven til et smig på 45° (så vindsmeden ikke støder på teglet længere inde), og sav alle hakkene ud.

5 Nogle typer tegl kan drille. De har, som du kan se her, en ekstra "knast" lidt længere inde. Den er du nødt til at gøre plads til, hvis du skal have vindsmeden helt op på plads. Tegn knasten op på vindsmeden.

Tjek med kommunen

Før du vælger tegltag, skal du tjekke med kommunen, om du må lægge tegl i den farve og den glans, du ønsker. Visse kommuner er meget strikse, og i værste fald kan de forlange, at du piller taget af igen, hvis det fx har en for høj glans.

6 Sådan skal hakbrættet se ud fra bagsiden. Du kan se det skrå hak (A) og udstemningen til knasten (B). Nu skal det bare monteres.

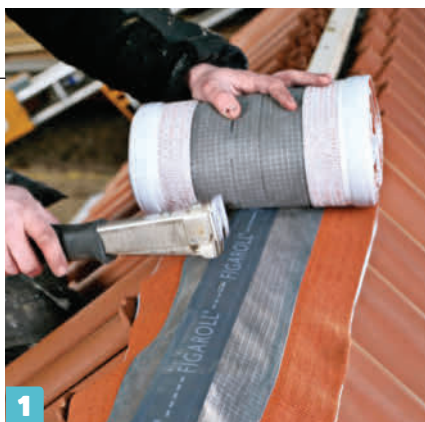

7 Det passer på en prik. Hakbrættet løftes op og skubbes ned på plads, før det skrues fast. Hvis det skal males, er det smart at gøre det, inden du skruer det fast.

Lav rygningen

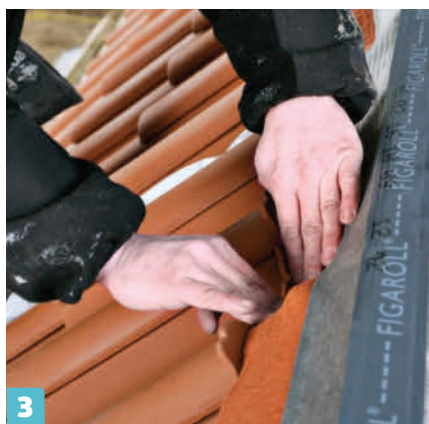
Når sidetegl og de tre øverste rækker tegl er på plads, skal du lægge rygningstegl. Det skal du gøre nu, mens du kan nå og stadig stå sikkert på taglægterne i stedet for at skulle hænge på taget i en sele. Rygningsbjælken er allerede lagt; nu skal der blot en inddækning til, som dels kan sørge for topventilation af taget, dels holde eventuel fygesne ude. Det klares med et rygningsbånd, der er fastgjort med klammer i toppen og tætnet med butyl langs toppen af den øverste række tegl. Når det sidder, er det blot at fastgøre rygningsteglene.

1 Start med at hæfte rygningsbåndet fast, mens du ruller det ud. Brug en hæftepistol eller et "kødben" som her.

2 Tryk butylen fast her. Fjern bagsidefolien, og tryk butylbåndet fast mod toppen af den øverste række tegl. Butylbåndet er meget klæbende, så du skal ikke være nervøs for, at det slipper med tiden.

3 Sørg for at lukke helt af ved at trykke båndet godt fast ned mod teglene. Nogle tegl har en fals i toppen, andre er helt glatte, men metoden er den samme.

4 Læg det yderste rygningstegl på, og skru det fast gennem rygningsbeslaget. Gør også beslaget fast i rygningslægten, før du lægger de øvrige rygningstegl på og gør dem fast med beslag.

5 Det er ikke sikkert, rygningsteglene går op med bredden på dit tag. Derfor kan rygningsbeslagene justeres 3-4 cm; det skulle være nok til at få det til at gå op, hvis bare taget ikke er kortere end 650 cm, der svarer til 14-15 rygningstegl. Nu kan du fylde ud og lægge de midterste tegl der, hvor du har stået. Her skal du blot binde hvert andet tegl fast.